

Motion till riksdagen 2023/24:1057

av **Lawen Redar m.fl. (S)**

Frigivning av Selahattin Demirtaş

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få Selahattin Demirtaş frisläppt i enlighet med Europadomstolen för mänskliga rättigheters krav och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Selahattin Demirtaş är en av partiledarna för det vänster pro-kurdiska politiska partiet HDP i Turkiet. Sedan år 2007 är han ledamot i det turkiska parlamentet. Den 20 maj år 2016 biföll det turkiska parlamentet en konstitutionell ändring genom vilken parlamentarisk immunitet upphävdes. Upphävandet av immuniteten kom att beröra totalt 154 ledamöter i parlamentet, däribland 55 ledamöter från HDP. Kvällen den 4 november 2016 frihetsberövades partiledarna, Selahattin Demirtaş och Figen Yuksekdag, tillsammans med nio andra parlamentsledamöter i vad som betecknas som en ”pre-trial detention”.

Den 11 januari 2017 framställde åklagaren misstanke om brott vad gäller flertalet punkter – det avsåg misstanken om att bilda och leda väpnad organisation, spridning av terroristpropaganda, uppmuntran till brottslig gärning, deltagande i olagliga möten och demonstrationer – och yrkade på 143 års fängelsevistelse. Den verkliga orsaken till Demirtaş fängslande är den framförda kritiken av president Recep Tayyip Erdoğan.

I september år 2015 fastslog Europadomstolen för mänskliga rättigheter i rättsfallet Selahattin Demirtaş v. Turkey att Turkiet genom sitt agerande överträtt skyldigheten att säkra sina medborgare rätten till liv, artikel 2. Därtill menade domstolen att Turkiet hade överträtt artikel 13 sedan Demirtaş förhindrats möjligheten till ett effektivt rättsmedel inför nationella myndigheter.

Den 20 november 2018 meddelade Europadomstolen, i brist på åtgärder kring fallet, att Turkiet har brutit mot artikel 13 om rätten att omedelbart inför domare få sin sak prövad. Europadomstolen menar att den nationella domstolen har förlängt frihetsberövandet utan tillräckligt starka motiv för brottslig gärning samtidigt som det skett

under en tid då Demirtaş varit oförmögen att delta i parlamentsarbetet som förtroendevald. Europadomstolen menar att det främsta skälet för frihetsberövandet av Demirtaş handlar om att kväva pluralismen och begränsa den politiska debattens frihet i Turkiet. Europadomstolen kräver enhälligt att Turkiet ska vidta nödvändiga åtgärder för att få ett slut på Demirtaş frihetsberövande till dess att en rättslig prövning i ärendet kan komma till stånd.

I juli 2019 beslutade Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att Turkiet hade överträtt artikel 10 om yttrandefrihet och menade att Demirtaş uttalanden inte kan betraktas som uppmaning till våld, väpnat motstånd eller uppror. I Turkiet har frågan återigen hanterats genom domstolsprocess. Denna har friskrivit honom från terroristanklagelserna. Dock sitter han fortfarande frihetsberövad. Fallet återupptogs år 2019 och har nu pågått i två år. I december 2020 krävde Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att Demirtaş skulle ”friges omedelbart” och fann att flera kränkningar av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna hade begåtts. I maj 2023 väcktes åtal där åklagaren yrkade på livstids fängelse för att ha ”stört statens enhet och territoriella integritet” genom sin politiska aktivitet.

På Europarådets ministerkommittés session den 19–21 september 2023 behandlades fallet Demirtaş. Kommittén uppmanade de turkiska myndigheterna att undersöka alternativa åtgärder till frihetsberövande i Demirtaşmålet i avvaktan på att förfarandet vid författningsdomstolen avslutas och att säkerställa att han omedelbart frigges. Turkiet avser att fortsättningsvis hålla Demirtaş frihetsberövad. Mot detta måste Sverige med kraft agera.

Lawen Redar (S)

Kadir Kasirga (S)

Serkan Köse (S)